

USTAWA O SĄDZIE NAJWYŻSZYM

Komentarz

Krzysztof Szczucki

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE **2**

USTAWA O SĄDZIE NAJWYŻSZYM

Komentarz

Krzysztof Szczucki

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE **2**

Stan prawny na 23 października 2020 r.

Recenzent

Dr hab. Artur Kotowski, prof. uczelni

Wydawca

Dagna Kordyasz

Redaktor prowadzący

Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne

Joanna Ośka

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8223-229-5

2. wydanie

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przykopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluger.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	23
Wprowadzenie	27
Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym	31
Rozdział 1. Przepisy ogólne	33
Art. 1. [Zadania Sądu Najwyższego]	33
Zadania Sądu Najwyższego	34
1. Uwagi wprowadzające	34
2. Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości	35
2.1. Uwagi wprowadzające	35
2.2. Zapewnianie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa	38
2.3. Kontrola nadzwyczajna prawomocnych orzeczeń sądowych	44
3. Rozpatrywanie spraw dyscyplinarnych	46
4. Wybory oraz referendum	49
5. Opiniowanie projektów aktów normatywnych	51
6. Wykonywanie innych czynności określonych w ustawach	52
Art. 2. [Siedziba Sądu Najwyższego]	54
Art. 3. [Izby Sądu Najwyższego]	56
Art. 4. [Regulamin Sądu Najwyższego]	57
I. Upoważnienie dla Prezydenta RP	57

	II. Zakres upoważnienia	58
	III. Regulamin Sądu Najwyższego	61
	1. Zakres przedmiotowy	61
	2. Liczba stanowisk sędziego w Sądzie Najwyższym	62
	3. Samodzielność Izby Dyscyplinarnej	63
	4. Organizacja wewnętrzna Sądu Najwyższego	64
Art. 5.	[Coroczna informacja o działalności Sądu Najwyższego]	67
	I. Zakres informacji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego	67
	II. Informacja Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej	69
Art. 6.	[Sygnałizowanie nieprawidłowości lub luk w prawie]	70
	I. Obowiązek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego	70
	II. Obowiązek Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej	77
Art. 7.	[Budżet Sądu Najwyższego]	79
	I. Dochody i wydatki Sądu Najwyższego	79
	II. Dochody i wydatki Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego	82
	III. Uprawnienia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego	84
	IV. Uprawnienia Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej	87
Art. 8.	[Publikowanie orzeczeń Sądu Najwyższego w BIP]	89
Art. 9.	[Zbiór orzeczeń Sądu Najwyższego]	92
Art. 9a.	[Sąd Najwyższy jako administrator danych osobowych]	92
	I. Administrowanie danymi osobowymi	93
	II. Wyłączenie niektórych przepisów rozporządzenia	95
	III. Informacje podawane przez administratora	97
Art. 10.	[Stosowanie przepisów o ustroju sądów powszechnych, o pracownikach urzędów państwowych oraz Kodeksu pracy]	98

I.	Odpowiednie stosowanie Prawa o ustroju sądów powszechnych	99
II.	Odpowiednie stosowanie ustawy o pracownikach urzędów państwowych i Kodeksu pracy	99
Rozdział 2. Organy Sądu Najwyższego		104
Art. 11.	[Organy Sądu Najwyższego]	104
Art. 12.	[Powołanie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego] ...	104
I.	Kontekst konstytucyjny	105
II.	Powołanie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego	111
Art. 13.	[Wybór kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego]	113
I.	Zmiany w zakresie wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego	114
II.	Procedura wyboru kandydatów przewidziana w ustawie	116
III.	Szczegółowy tryb wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego	118
IV.	Przepis przejściowy	119
Art. 13a.	[Postępowanie w przypadku niewybrania kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego]	120
I.	Uzasadnienie zmiany	120
II.	Procedura przewidziana w art. 13a	121
Art. 14.	[Zadania i kompetencje Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego]	122
I.	Kompetencje Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego	123
II.	Nieobecność Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego	124
III.	Uprawnienia Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej	127
Art. 15.	[Prezes Sądu Najwyższego]	128
I.	Zmiana pozycji Prezesa Sądu Najwyższego	128

	II. Kierowanie pracą izby	130
	III. Tryb wyboru Prezesa Sądu Najwyższego	131
Art. 16.	[Samorząd sędziów Sądu Najwyższego; organy samorządu]	133
	I. Samorząd sędziów Sądu Najwyższego	133
	II. Organy samorządu sędziów Sądu Najwyższego	136
Art. 17.	[Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego – kompetencje i podejmowanie uchwał]	137
	I. Kompetencje Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego	137
	II. Przebieg posiedzeń i podejmowanie uchwał przez Zgromadzenie Ogólne	139
Art. 18.	[Udział Prezydenta RP oraz przedstawicieli innych organów władzy publicznej w Zgromadzeniu Ogólnym Sędziów Sądu Najwyższego]	141
Art. 19.	[Kompetencje zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego]	143
	I. Zmiany w zakresie kompetencji zgromadzenia sędziów izby	143
	II. Kompetencje i zasady postępowania	144
	III. Zgromadzenie sędziów Izby Dyscyplinarnej	147
Art. 20.	[Wykonywanie uprawnień Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w Izbie Dyscyplinarnej]	148
	I. Szczególne kompetencje Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej	148
	1. Uwagi wprowadzające	148
	2. Powoływanie i odwoływanie przewodniczących wydziałów w izbach	151
	3. Wykonywanie czynności związanych z wyborem ławników Sądu Najwyższego	152
	4. Przedstawianie Prezydentowi RP opinii dotyczącej liczby wolnych stanowisk sędziowskich do objęcia w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego	154
	5. Uprawnienie do wyrażenia zgody na przeniesienie sędziego do lub z Izby Dyscyplinarnej	154

6. Lustracja sędziego	156
7. Wnioskowanie o delegowanie sędziego do pełnienia czynności sędziowskich w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego	156
8. Wnioskowanie o delegowanie sędziego do pełnienia funkcji asystenta sędziego Sądu Najwyższego oraz wykonywania innych czynności w Sądzie Najwyższym	157
9. Kierowanie sędziego do lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	158
10. Przyjmowanie oświadczeń o konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem	158
II. Kompetencje wykonywane przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w porozumieniu z Prezesem Sądu Najwyższego kierującym pracą Izby Dyscyplinarnej	159
1. Uwagi wprowadzające	159
2. Reprezentowanie Sądu Najwyższego przed Trybunałem Konstytucyjnym lub w pracach parlamentarnych	160
3. Nakazywanie natychmiastowego zwolnienia zatrzymanego sędziego Sądu Najwyższego	162
III. Status Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego	164
Art. 21. [Kolegium Sądu Najwyższego – skład i podejmowanie uchwał]	169
I. Skład Kolegium Sądu Najwyższego	169
II. Posiedzenia Kolegium Sądu Najwyższego	170
Art. 22. [Kompetencje Kolegium Sądu Najwyższego]	171
Rozdział 3. Właściwość izb Sądu Najwyższego	175
Art. 23. [Właściwość Izby Cywilnej]	175
I. Pojęcie sprawy	175
II. Sprawy należące do właściwości Izby Cywilnej	176
Art. 24. [Właściwość Izby Karnej]	179
Art. 25. [Właściwość Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych]	181

Art. 26.	[Właściwość Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych]	184
I.	Rozpatrywanie skarg nadzwyczajnych	185
II.	Sprawy publiczne	186
III.	Sprawy dotyczące podważenia statusu sędziowskiego	189
1.	Uwagi ogólne	189
2.	Geneza problemu	190
3.	Właściwość Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych	198
Art. 27.	[Właściwość Izby Dyscyplinarnej]	203
I.	Właściwość Izby Dyscyplinarnej	204
II.	Struktura Izby Dyscyplinarnej	210
Art. 28.	[Przekazanie sprawy do właściwej izby]	211
 Rozdział 4. Nawiązanie, zmiana i wygaśnięcie stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego 215		
Art. 29.	[Powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego]	215
I.	Definicja sędziego	215
II.	Niedopuszczalność oceny w stosunku do sądu i do sędziego	222
III.	Niedopuszczalność kwestionowania umocowania organu	224
Art. 30.	[Wymagania na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego]	225
I.	Uwaga ogólna	226
II.	Posiadanie wyłącznie obywatelstwa polskiego	227
III.	Brak skazania	230
IV.	Ukończenie 40 lat	231
V.	Nieskazitelný charakter	231
VI.	Ukończenie studiów prawniczych	232
VII.	Wysoki poziom wiedzy prawniczej	235
VIII.	Stan zdrowia	235
IX.	Staż zawodowy	235
X.	Współpraca z organami bezpieczeństwa	237

Art. 31.	[Zgłoszenie kandydatury na wolne stanowisko sędziego Sądu Najwyższego]	238
	I. Obwieszczenie Prezydenta RP	239
	II. Procedura zgłaszania kandydatur	243
	III. Uprawnienia Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej	245
Art. 32.	[Pokrewieństwo, powinowactwo lub małżeństwo jako przeszkoda do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego]	246
Art. 33.	[Nawiązanie stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego]	246
Art. 34.	[Ślubowanie]	247
Art. 35.	[Objęcie stanowiska w izbie Sądu Najwyższego; przeniesienie na stanowisko w innej izbie; wyznaczenie do udziału w rozpoznaniu sprawy w innej izbie]	248
	I. Przeniesienie sędziego	248
	II. Uprawnienia Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej	250
Art. 36.	[Wygaśnięcie stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego]	250
	I. Przesłanki wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego	253
	II. Procedura wygaśnięcia stosunku służbowego ...	255
	III. Stwierdzanie współpracy z organami bezpieczeństwa	257
	IV. Przywilej wpisu na listę	258
	V. Uprawnienia Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej	258
Art. 37.	[Przejście w stan spoczynku]	259
	I. Zakres zmian	259
	II. Wiek przejścia w stan spoczynku	260
	1. Dyskusja wokół ustalenia wieku stanu spoczynku	260
	2. Wiek przejścia w stan spoczynku sędziów, którzy objęli stanowisko po 1.01.2019 r.	264
	3. Wiek przejścia w stan spoczynku sędziów, którzy objęli stanowisko przed 1.01.2019 r. ...	264

	4. Przejście w stan spoczynku sędziego pełniącego funkcję Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego	265
Art. 38.	[Przeniesienie w stan spoczynku]	266
Art. 39.	[Dzień przejścia w stan spoczynku lub przeniesienia w stan spoczynku]	268
Art. 40.	[Delegowanie sędziego sądu powszechnego do Sądu Najwyższego]	272
	I. Delegowanie do pełnienia czynności w Sądzie Najwyższym	273
	II. Zasady wynagradzania sędziów delegowanych	278
	III. Uprawnienia Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej	279
Rozdział 5.	Obowiązki i prawa sędziego Sądu Najwyższego ...	280
Art. 41.	[Podstawowe obowiązki sędziego Sądu Najwyższego]	280
Art. 42.	[Obowiązek zachowania tajemnicy]	283
Art. 43.	[Czas pracy sędziego Sądu Najwyższego]	287
Art. 44.	[Zakaz pozostawania w innym stosunku służbowym, stosunku pracy i podejmowania innych zajęć i sposobów zarobkowania; prowadzenie zajęć dydaktycznych]	289
	I. Dodatkowe zatrudnienie sędziego Sądu Najwyższego	291
	II. Inne zajęcia o charakterze zarobkowym lub niezarobkowym	294
	III. Sprzeciw wobec dodatkowego zatrudnienia lub zajęcia	295
	IV. Działalność gospodarcza. Zyski z akcji	296
	V. Izba Dyscyplinarna	297
Art. 45.	[Oświadczenie o stanie majątkowym oraz o członkostwie w zrzeszeniach]	299
	I. Oświadczenia majątkowe	300
	II. Oświadczenie o członkostwie w zrzeszeniach ...	304
Art. 46.	[Spory ze stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego]	305

Art. 47.	[Obowiązek zawiadomienia o toczącej się sprawie sądowej z udziałem sędziego Sądu Najwyższego]	306
Art. 48.	[Wynagrodzenie]	307
Art. 49.	[Dodatek za długoletnią służbę]	311
Art. 50.	[Gratyfikacja jubileuszowa]	312
Art. 51.	[Urlop dodatkowy; urlop dla poratowania zdrowia; wynagrodzenie za okres nieobecności z powodu choroby lub niemożności wykonywania pracy]	313
	I. Urlop dodatkowy	317
	II. Inna nieobecność w pracy	319
	III. Urlop rehabilitacyjny	323
	IV. Uprawnienia Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej	324
Art. 52.	[Obowiązek zrzeczenia się urzędu sędziego Sądu Najwyższego]	325
Art. 53.	[Miejsce zamieszkania sędziego]	326
Art. 54.	[Odprawa]	328
Art. 55.	[Immunitet sądowy]	329
	I. Istota immunitetu i nietykalności	330
	II. Zakres podmiotowy	332
	III. Aspekty proceduralne	333
	IV. Tryb przyspieszony	334
	V. Nakazanie zwolnienia sędziego	334
Art. 56.	[Uposażenie sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku]	335
Art. 57.	[Asystenci sędziów]	335
Art. 58.	[Zakaz zatrudnienia w Sądzie Najwyższym osoby pozostającej z sędzią Sądu Najwyższego w bliskiej relacji]	337
Rozdział 6. Ławnicy Sądu Najwyższego		338
Art. 59.	[Wymagania na stanowisku ławnika Sądu Najwyższego]	338
	I. Ławnicy w Sądzie Najwyższym	339
	II. Składy ławnicze	342
	III. Wymogi wobec kandydatów na ławników Sądu Najwyższego	342

Art. 60.	[Osoby niemogące być ławnikami Sądu Najwyższego]	345
I.	Niepołączalność	346
II.	Praca w urzędzie obsługującym centralny organ państwa	347
III.	Wykonywanie zawodu, dla którego sądem właściwym w sprawach dyscyplinarnych może być Sąd Najwyższy	349
IV.	Osoba będąca posłem, senatorem, posłem do Parlamentu Europejskiego, należąca do partii politycznej	350
V.	Osoba, która pełniła służbę, pracowała lub była współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa, wymienionych w art. 5 ustawy o IPN	350
VI.	Ławnik w sądzie powszechnym lub sądzie wojskowym	351
Art. 61.	[Liczba i kadencja ławników Sądu Najwyższego]	351
I.	Liczba ławników	352
II.	Wybór ławników	352
Art. 62.	[Zgłaszanie kandydatów na ławników Sądu Najwyższego]	353
I.	Zgłoszenia kandydatów	354
II.	Postępowanie z dokumentami złożonymi Marszałkowi Senatu	357
Art. 63.	[Wybór i ślubowanie ławników Sądu Najwyższego] . . .	358
I.	Lista ławników. Ślubowanie	359
II.	Szkolenia	360
Art. 64.	[Wygaśnięcie funkcji ławnika Sądu Najwyższego] . . .	361
I.	Prawomocne skazanie	361
II.	Współpraca z organami bezpieczeństwa	362
Art. 65.	[Wyłączenie ławnika Sądu Najwyższego od pełnienia obowiązków]	363
I.	Ujawnienie okoliczności, które nie pozwalały na wybór ławnika	363
II.	Wszczęcie postępowania o odwołanie ławnika Sądu Najwyższego	363

	III. Wszczęcie przeciwko ławnikowi Sądu Najwyższego postępowania o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe	366
Art. 66.	[Wybory uzupełniające ławników Sądu Najwyższego]	367
Art. 67.	[Niezawistość ławników Sądu Najwyższego]	368
	I. Niezawistość ławników	368
	II. Obowiązki orzecznicze ławnika	369
Art. 68.	[Liczba dni w roku, w których ławnicy Sądu Najwyższego biorą udział w rozprawach; rekompensata pieniężna]	370
	I. Dni orzekania	370
	II. Rekompensata pieniężna	371
	III. Wysokość rekompensaty	372
Art. 69.	[Diety, zwrot kosztów przejazdu i noclegu]	372
Art. 70.	[Rada Ławnicza Sądu Najwyższego]	375
	I. Rada Ławnicza – wybór, struktura i skład	375
	II. Zadania Rady Ławniczej	377
Art. 71.	[Stosowanie do ławników Sądu Najwyższego przepisów Prawa o ustroju sądów powszechnych] . . .	378
Rozdział 7. Odpowiedzialność dyscyplinarna		383
Art. 72.	[Zakres odpowiedzialności dyscyplinarnej; wyrażenie przez sędziego Sądu Najwyższego zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej]	383
	I. Zakres zmian	384
	II. Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów Sądu Najwyższego	385
	1. Wprowadzenie	385
	2. Obraza przepisów prawa	388
	3. Uniemożliwienie lub utrudnienie funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości . . .	388
	4. Kwestionowanie stosunku służbowego sędziego, skuteczności jego powołania lub umocowania konstytucyjnego organu RP	390

	5. Działalność publiczna nie dająca się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów	392
	6. Uchybienie godności urzędu	393
	4. Przesłanki materialne odpowiedzialności	395
	III. Odpowiedzialność za wykroczenia	397
Art. 73.	[Sądy dyscyplinarne]	399
Art. 74.	[Wybór Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego i jego zastępcy]	401
Art. 75.	[Kary dyscyplinarne]	402
	I. Katalog kar dyscyplinarnych	403
	II. Dyrektywy wymiaru kar dyscyplinarnych	403
	III. Zbieg przewinień dyscyplinarnych	407
	IV. Odstąpienie od wymierzenia kary	407
	V. Dodatkowe zakazy	408
	VI. Postępowanie z prawomocnym wyrokiem	409
Art. 76.	[Przeprowadzenie czynności wyjaśniających; przedstawienie zarzutów; odmowa wszczęcia lub umorzenie postępowania dyscyplinarnego; wyłączenie kasacji; Nadzwyczajny Rzecznik Dyscyplinarny]	410
	I. Wszczęcie postępowania dyscyplinarnego	413
	II. Nadzwyczajny Rzecznik Dyscyplinarny	416
	Rozdział 8. Postępowanie przed Sądem Najwyższym	419
Art. 77.	[Liczba sędziów w składach orzekających Sądu Najwyższego]	419
Art. 78.	[Orzekanie w sprawach immunitetu i nietykalności]	420
Art. 79.	[Skład orzekający Sądu Najwyższego w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczących sędziów Sądu Najwyższego oraz w sprawach o przeniesienie sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku]	422
Art. 80.	[Przydział spraw i wyznaczenie składu orzekającego]	423
Art. 81.	[Sędzia delegowany w składzie orzekającym]	426

Art. 82.	[Przedstawienie składowi izby zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia]	427
	I. Przedstawienie zagadnienia prawnego	427
	II. Szczególna właściwość Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych	430
Art. 83.	[Wniosek o rozstrzygnięcie rozbieżności w wykładni prawa]	432
	I. Rozbieżności w orzecznictwie	433
	1. Wprowadzenie	433
	2. Przestanki	433
	3. Zakres związania	437
	II. Organy uprawnione do złożenia wniosku	437
Art. 84.	[Obowiązek uzasadnienia postanowienia o przedstawieniu zagadnienia prawnego oraz uchwały Sądu Najwyższego]	443
Art. 85.	[Zawiadamianie o posiedzeniach Sądu Najwyższego]	446
Art. 86.	[Uchwała w sprawie rozstrzygnięcia rozbieżności w wykładni prawa]	447
Art. 87.	[Uchwały o mocy zasad prawnych]	450
	I. Moc zasady prawnej	450
	II. Publikacja w Biuletynie Informacji Publicznej	452
Art. 88.	[Odstąpienie od zasady prawnej]	452
Art. 89.	[Możliwość wniesienia skargi nadzwyczajnej]	455
	I. Nadzwyczajny środek zaskarżenia	456
	II. Podstawy materialne skargi nadzwyczajnej	462
	1. Uwagi wprowadzające	462
	2. Naruszenie zasad lub wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji	476
	3. Rażąco naruszenie prawa przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie	480
	4. Oczywista sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego	484
	III. Podstawy formalne skargi nadzwyczajnej	485
	IV. Podmioty uprawnione do wniesienia skargi nadzwyczajnej	489
	V. Termin na wniesienie skargi nadzwyczajnej	494

Art. 90.	[Warunki dopuszczalności wniesienia skargi nadzwyczajnej]	497
Art. 91.	[Uwzględnienie lub oddalenie skargi nadzwyczajnej]	499
	I. Uwzględnienie lub oddalenie skargi nadzwyczajnej	499
	II. Pytanie prawne do Trybunału Konstytucyjnego	502
Art. 92.	[Żądanie sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia]	504
Art. 93.	[Rzecznik interesu społecznego]	505
Art. 94.	[Skład Sądu Najwyższego rozpatrujący skargę nadzwyczajną]	507
	I. Skład rozpatrujący skargę nadzwyczajną	508
	II. Odstąpienie od zasady prawnej	510
Art. 95.	[Przepisy stosowane do skargi nadzwyczajnej w zakresie nieuregulowanym]	510
	I. Uwagi wprowadzające	510
	II. Skarga nadzwyczajna w sprawach cywilnych ...	511
	III. Skarga nadzwyczajna w sprawach karnych	514
Art. 96.	[Unieważnienie prawomocnego orzeczenia przez Sąd Najwyższy]	516
Art. 97.	[Wytyk sędziowski]	519
Art. 97a.	[Nadzór nad przetwarzaniem danych osobowych w postępowaniach sądowych]	521
 Rozdział 9. Kancelaria Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Kancelaria Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej oraz Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego		
		523
Art. 98.	[Kancelarie działające w Sądzie Najwyższym; Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego; regulaminy]	523
Art. 99.	[Kancelaria Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego]	524
Art. 100.	[Kancelaria Prezesa Sądu Najwyższego]	526

	I. Kancelaria Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej	526
	II. Relacje między kancelariami	527
Art. 101.	[Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego]	528
Art. 102.	[Dokonywanie czynności z zakresu stosunku pracy] ...	530
Art. 103.	[Wynagrodzenia]	531
	I. Wynagrodzenie szefów kancelarii	531
	II. Wynagrodzenie członka Biura Studiów i Analiz niebędącego sędzią	532
Rozdział 10. Zmiany w przepisach		534
Art. 104.	[Kodeks postępowania cywilnego]	534
Art. 105.	[Kodeks postępowania karnego]	534
Art. 106.	[Prawo o ustroju sądów wojskowych]	534
Art. 107.	[Ustawa o Instytucie Pamięci Narodowej]	534
Art. 108.	[Prawo o ustroju sądów powszechnych]	535
Art. 109.	[Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia]	535
Art. 110.	[Prawo o prokuraturze]	535
Rozdział 11. Przepisy przejściowe i dostosowujące		536
Art. 111.	[Przejęcie sędziów Sądu Najwyższego w stan spoczynku]	536
Art. 111a.	[Obowiązki i uprawnienia sędziego, któremu Prezydent RP powierzył kierowanie Sądem Najwyższym lub izbą]	536
Art. 112.	[Pierwszy regulamin Sądu Najwyższego – brak obowiązku zaopiniowania przez Kolegium Sądu Najwyższego]	537
Art. 112a.	[Obwieszczenie o liczbie wolnych stanowisk sędziów przewidzianych do objęcia w poszczególnych izbach Sądu Najwyższego – brak obowiązku zasięgnięcia opinii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego]	537
Art. 113.	[Umorzenie niezakończonych postępowań o powołanie na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego]	537
Art. 114.	[Delegowanie sędziego sądu powszechnego do pełnienia obowiązków w Sądzie Najwyższym] ...	537

Art. 115.	[Wnoszenie skargi nadzwyczajnej w okresie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy]	538
Art. 116.	[Wygaśnięcie kadencji rzeczników dyscyplinarnych sędziów sądów powszechnych i sędziów sądów wojskowych]	538
Art. 117.	[Obowiązek zrzeczenia się przez sędziego lub asesora sądowego obywatelstwa obcego państwa]	539
Art. 118.	[Ograniczenie zakresu stosowania przepisów o wygaśnięciu stosunku służbowego w przypadku sędziów Sądu Najwyższego powołanych przed dniem wejścia w życie ustawy]	540
Art. 119.	[Stosowanie przepisu o wydłużeniu okresu pracy, po upływie którego sędziemu przysługuje wyższe wynagrodzenie]	540
Art. 120.	[Przedawnienie karalności w zakresie czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie ustawy]	540
Art. 121.	[Odpowiedzialność dyscyplinarna za czyny popełnione przed dniem wejścia w życie ustawy]	541
Art. 122.	[Postępowania dyscyplinarne prowadzone na podstawie odrębnych ustaw]	541
Art. 123.	[Utrzymanie w mocy czynności dokonanych w postępowaniach dyscyplinarnych przed dniem wejścia w życie ustawy]	542
Art. 124.	[Wznowienie zakończonego postępowania dyscyplinarnego]	542
Art. 125.	[Przeniesienie planowanych dochodów i wydatków budżetowych]	542
Art. 126.	[Wybór ławników Sądu Najwyższego pierwszej kadencji]	543
Art. 127.	[Wykonywanie obowiązków ławników do dnia rozpoczęcia pierwszej kadencji ławników Sądu Najwyższego]	543
Art. 128.	[Izby Sądu Najwyższego w innych przepisach]	544
Art. 129.	[Utrzymanie w mocy przepisów wykonawczych]	545

Art. 129a.	[Przejście w stan spoczynku - zakres podmiotowy stosowania przepisów ustawy obowiązującej oraz ustawy uchylanej]	545
Art. 130.	[Sędzia pełniący obowiązki Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej]	545
Art. 131.	[Przeniesienie sędziego Sądu Najwyższego z innej izby na stanowisko w Izbie Dyscyplinarnej]	546
Art. 132.	[Publikacja w BIP orzeczeń Sądu Najwyższego wydanych przed dniem wejścia w życie ustawy]	546
Art. 133.	[Zniesienie wybranych Izb Sądu Najwyższego i utworzenie nowych Izb Sądu Najwyższego]	546
Art. 134.	[Sędziowie Sądu Najwyższego dotychczas orzekający w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych]	547
Rozdział 12. Przepisy końcowe		548
Art. 135.	[Przepis derogacyjny]	548
Art. 136.	[Wejście w życie]	548
Załącznik. Tabela mnożników służących do ustalenia wysokości dodatków funkcyjnych		549
Bibliografia		551

Wykaz skrótów

Akty prawne

- EKPC – europejska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie 4.11.1950 r. (Dz.U. z 1993 r. poz. 284 ze zm.)
- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.)
- KEL – Kodeks Etyki Lekarskiej, <https://www.nil.org.pl/dokumenty/kodeks-etyki-lekarskiej>
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1444 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. poz. 483 ze zm.)
- k.p. – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1320 ze zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575 ze zm.)
- k.p.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 30 ze zm.)
- k.p.w. – ustawa z 24.08.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2020 r. poz. 729 ze zm.)

k.w.	– ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2019 r. poz. 821 ze zm.)
k.wyb.	– ustawa z 5.01.2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1319 ze zm.)
p.s.w.n.	– ustawa z 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2020 r. poz. 85)
p.u.s.p.	– ustawa z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 365 ze zm.)
p.u.s.w.	– ustawa z 21.08.1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1754 ze zm.)
regulamin Sądu Najwyższego	– rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 29.03.2018 r. – Regulamin Sądu Najwyższego (Dz.U. poz. 660)
regulamin Senatu	– uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z 23.11.1990 r. – Regulamin Senatu (M.P. z 2018 r. poz. 846 ze zm.)
rozporządzenie 2016/679	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.Urz. UE L 119, s. 1)
u.f.p.	– ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869 ze zm.)
u.o.i.n.	– ustawa z 5.08.2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 742 ze zm.)
u.p.d.o.f.	– ustawa z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1426 ze zm.)
ustawa o IPN	– ustawa z 18.12.1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2019 r. poz. 1882 ze zm.)
ustawa o KRS	– ustawa z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 1500 ze zm.)

ustawa o PAN	– ustawa z 30.04.2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz.U. z 2020 r. poz. 1796 ze zm.)
ustawa o SN lub ustawa	– ustawa z 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2019 r. poz. 825 ze zm.)
ustawa z 2002 r.	– ustawa z 23.11.2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2016 r. poz. 1254 ze zm.), nie obowiązuje
u.ś.u.s.	– ustawa z 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2020 r. poz. 870 ze zm.)

Czasopisma i publikatory

ONSAiWSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych
OSNAPIUS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Zbiór Urzędowy. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC	– Orzecznictwo Sądów Polskich. Izba Cywilna
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Seria A
PiP	– Państwo i Prawo
Prz. Sejm.	– Przegląd Sejmowy
PS	– Przegląd Sądowy

Organy orzekające i instytucje

ETPC	– Europejski Trybunał Praw Człowieka
IPN	– Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

KRS	– Krajowa Rada Sądownictwa
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
PAN	– Polska Akademia Nauk
RPO	– Rzecznik Praw Obywatelskich
SA	– sąd apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny

Wprowadzenie

Minęły już dwa lata od wejścia w życie ustawy o Sądzie Najwyższym, która została uchwalona przez Sejm 8.12.2017 r., jako rezultat prac nad projektem przedłożonym przez Prezydenta RP. Kontekst uchwalenia tej ustawy był szczególny, zarówno w wymiarze społecznym, politycznym, jak i prawnym. Decyzja Prezydenta RP o przygotowaniu i złożeniu w Sejmie projektu ustawy poprzedzona była zwróceniem Sejmowi do ponownego rozpatrzenia ustawy z 20.07.2017 r. o Sądzie Najwyższym. W debacie prowadzonej od momentu ogłoszenia projektu przygotowanego przez Prezydenta RP podniesiono bardzo dużo argumentów przemawiających zarówno za, jak i przeciw przyjętym w nim rozwiązaniom. Wśród argumentów odwoływano się do problematyki zgodności projektu z Konstytucją RP, z zobowiązaniami międzynarodowymi, a także podnoszono argumenty dotyczące zgodności z poszczególnymi elementami polskiego systemu prawa. Szeroko zakrojona dyskusja toczyła się także w trakcie prac parlamentarnych. W ich wyniku, na etapie prac w Sejmie, do projektu wprowadzono wiele poprawek. Ostatecznie Sejm uchwalił ustawę 8.12.2017 r., zaś Senat uchwalił ją 15.12.2017 r. przyjął ją bez poprawek. Ustawa, podpisana przez Prezydenta RP 20.12.2017 r., została ogłoszona w Dzienniku Ustaw 2.01.2018 r. To spowodowało, że ustawa o Sądzie Najwyższym weszła w życie 3.04.2018 r.

Do momentu zakończenia prac nad niniejszym komentarzem ustawa o Sądzie Najwyższym została znowelizowana dziewięciokrotnie. Komentarz uwzględnia zmiany wprowadzone następującymi ustawami: ustawą z 6.03.2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo

przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej (Dz.U. poz. 650); ustawą z 22.03.2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 121 ze zm.); ustawą z 12.04.2018 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz.U. poz. 847); ustawą z 12.04.2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz.U. poz. 848); ustawą z 10.05.2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1045); ustawą z 20.07.2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1443); ustawą z 21.11.2018 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz.U. poz. 2507); ustawą z 14.12.2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz.U. z 2019 r. poz. 125) oraz ustawą z 20.12.2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 190).

Kontrowersje, jakie wywołała komentowana ustawa, nie powodują, że przestaje ona obowiązywać. Weszła w życie 3.04.2018 r., co oznacza, że w tym dniu zaczęła też obowiązywać znakomita większość przyjętych w niej rozwiązań. Nowe rozwiązania przyjęte przez ustawodawcę, w tym zwłaszcza nowa organizacja wewnętrzna Sądu Najwyższego, zmiany w postępowaniu dyscyplinarnym w sprawach sędziów Sądu Najwyższego, zmiany w przepisach regulujących status sędziego, wprowadzenie ławników Sądu Najwyższego oraz nowy nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi nadzwyczajnej, stanowią zakres nowości normatywnej tak szeroki, że zasadne wydawało się podjęcie próby skomentowania tych przepisów. Mimo upływu dwóch lat od wejścia w życie ustawy, opracowanie drugiego wydania komentarza wciąż było zadaniem charakteryzującym się wysokim poziomem trudności. Wszak rozwiązania te wciąż są nowością w systemie polskiego prawa, co oznacza, że nie doczekały się jeszcze pogłębionej obudowy doktrynalnej ani tym bardziej orzeczniczej.

Niewątpliwie ciekawy materiał badawczy, a jednocześnie poważne wyzwanie dla komentatora, stanowią formułowane wciąż wypowie-

dzi krytyczne wobec postanowień ustawy oraz metod ich stosowania. Materia dotycząca Sądu Najwyższego, nie tylko sama ustawa, ale także normy prawne ułożone w innych aktach prawnych, była przedmiotem orzecznictwa sądów i trybunałów zarówno w Polsce, jak i za granicą. W najbliższym czasie można spodziewać się kolejnych, w tym także dotyczących organizacji instytucjonalnej Sądu Najwyższego oraz statusu jego sędziów. Interpretacje i opinie komentatora muszą więc być prezentowane o tyle wstrzemięźliwie, o ile trudno przewidzieć kierunek kolejnych rozstrzygnięć dotyczących Sądu Najwyższego.

Oddawane do rąk czytelnika drugie wydanie komentarza stanowi kompleksową próbę omówienia i wyjaśnienia przepisów ustawy z 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym. Nie ma wątpliwości, że jego treść będzie przedmiotem oceny i konfrontacji z innymi poglądami w piśmiennictwie oraz orzecznictwie, które z pewnością będą rozwijane w stosowaniu komentowanych przepisów w codziennej praktyce. Komentarz stanowi rezultat refleksji naukowej i wynikającą z niej próbę przedstawienia praktycznych i teoretycznych aspektów stosowania nowej ustawy.

W komentarzu nie omówiono przepisów zmieniających inne ustawy, ponieważ – w przekonaniu autora – powinny być one objęte komentarzem do ustawy nimi zmienianej. Ponadto komentarz nie zawiera osobnego omówienia przepisów przejściowych, dostosowujących i końcowych. Istotna część tych przepisów uległa skonsumowaniu już przed wydaniem komentarza. W zakresie, w jakim przepisy te mają znaczenie dla stosowania ustawy o Sądzie Najwyższym, zostały one omówione razem z przepisami podstawowymi.

Warszawa, październik 2020 r.

dr Krzysztof Szczucki
k.szczucki@wpia.uw.edu.pl

USTAWA

z dnia 8 grudnia 2017 r.

o Sądzie Najwyższym

(tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 825; zm.: Dz.U. z 2020 r. poz. 190)

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Zadania Sądu Najwyższego]

Sąd Najwyższy jest organem władzy sądowniczej, powołanym do:

- 1) sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez:**
 - a) zapewnienie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i sądów wojskowych przez rozpoznawanie środków odwoławczych oraz podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne,**
 - b) kontrolę nadzwyczajną prawomocnych orzeczeń sądowych w celu zapewnienia ich zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej przez rozpoznawanie skarg nadzwyczajnych;**
- 2) rozpatrywania spraw dyscyplinarnych w zakresie określonym w ustawie;**
- 3) rozpoznawania protestów wyborczych oraz stwierdzania ważności wyborów do Sejmu i Senatu, wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz rozpoznawania protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego oraz stwierdzania ważności referendum;**
- 4) opiniowania projektów ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych**

projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego;

5) wykonywania innych czynności określonych w ustawach.

Zadania Sądu Najwyższego

1. Uwagi wprowadzające

1. Sąd Najwyższy jest sądem, który na mocy art. 175 ust. 1 Konstytucji RP wraz z sądami powszechnymi, sądami administracyjnymi oraz sądami wojskowymi sprawuje wymiar sprawiedliwości. W art. 183 Konstytucja RP wskazuje także, że Sąd Najwyższy sprawuje nadzór na działalnością sądów powszechnych i wojskowych oraz wykonuje inne czynności określone w Konstytucji i ustawach. W tym kontekście należy odczytywać art. 1 ustawy o SN jako wyznaczający zadania tegoż sądu. Artykuł 1 ustawy z 8.12.2017 r. określa zadania Sądu Najwyższego, a tym samym, w nawiązaniu do regulacji konstytucyjnej, definiuje pozycję ustrojową tego sądu.
2. Warto zwrócić szczególną uwagę na stosunkowo nowe zadanie Sądu Najwyższego polegające na kontroli nadzwyczajnej prawomocnych orzeczeń sądowych w celu zapewnienia ich zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej przez rozpoznawanie skarg nadzwyczajnych. Artykuł 1 pkt 1 lit. b jest niejako zapowiedzią regulacji wprowadzającej nowy środek, do którego rozpoznania właściwy jest Sąd Najwyższy, tj. skargi nadzwyczajnej. Już w tym przepisie wskazano, że przesłankami kierującymi procesem rozpatrywania skarg nadzwyczajnych powinno być zapewnianie zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Kryteria te znajdują odzwierciedlenie w art. 89 ustawy o SN, regulującym podstawy skargi nadzwyczajnej.
3. Do katalogu zadań Sądu Najwyższego zawartego w ustawie wpisano także wprost rozpatrywanie spraw dyscyplinarnych. Oznacza to, że poza sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości Sąd Najwyższy ma tak-

że rozpatrywać sprawy dyscyplinarne w zakresie określonym w ustawie. W ustawie z 2002 r. nie wyodrębniono tego zadania, niemniej Sąd Najwyższy także wtedy w zakresie swojej właściwości miał rozpatrywanie spraw dyscyplinarnych. Brzmienie art. 1 ustawy z 2002 r. należało tak odczytywać, że w zakresie kategorii „wykonywania innych czynności określonych w ustawach” mieściło się rozpatrywanie spraw dyscyplinarnych. Wydzielenie tych spraw do odrębnego punktu w art. 1 ustawy o SN wskazuje na wagę, jaką ustawodawca przykładają do spraw dyscyplinarnych. Znajduje ona potwierdzenie w konstrukcji Izby Dyscyplinarnej oraz samego postępowania dyscyplinarnego.

Do istotnych zadań, ujętych inaczej niż w 2002 r., należy opiniowanie projektów ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego.

2. Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości

2.1. Uwagi wprowadzające

4. Zgodnie z art. 1 pkt 1 ustawy o SN Sąd Najwyższy jest organem władzy sądowniczej, powołanym do sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez:
 - a) zapewnienie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i sądów wojskowych przez rozpoznawanie środków odwoławczych oraz podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne,
 - b) kontrolę nadzwyczajną prawomocnych orzeczeń sądowych w celu zapewnienia ich zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej przez rozpoznawanie skarg nadzwyczajnych.
5. Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości należy do władzy sądowniczej, przy czym w jej ramach tylko do sądów, nie zaś do trybunałów (P. Wiliński, P. Karlik, *Komentarz do art. 175 [w:] Konstytucja RP*, t. 2,

Komentarz do art. 87–243, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2016, s. 976). W doktrynie wskazuje się na trzy ujęcia definicyjne wymiaru sprawiedliwości.

Definicję tego pojęcia można ujmować przedmiotowo, a więc postrzegać go jako część imperium państwa przynależną sądownictwu (P. Wiliński, P. Karlik, *Komentarz do art. 175 [w:] Konstytucja RP*, t. 2, red. M. Safjan, L. Bosek, s. 977). Trybunał Konstytucyjny wskazuje, że wymiar sprawiedliwości stanowi działalność państwa polegającą na sądzeniu, czyli wiążącym rozstrzyganiu sporów o prawo, w których przynajmniej jedną ze stron jest jednostka lub inny podmiot podobny (wyrok TK z 1.12.2008 r., P 54/07, OTK-A 2008/10, poz. 171; por. też Z. Czeszejko-Sochacki, *O wymiarze sprawiedliwości w świetle Konstytucji, międzynarodowych standardów i praktyki*, PiP 1999/3, s. 3). Na marginesie warto zauważyć za Trybunałem Konstytucyjnym, że monopol władzy sądowniczej na wymiar sprawiedliwości nie musi oznaczać wyłączności sądów do rozpatrywania spraw. Polega on raczej na konieczności zapewnienia właściwości sądów do ostatecznego zweryfikowania rozstrzygnięcia sprawy mieszczącej się w zakresie wymiaru sprawiedliwości (por. wyrok TK z 8.12.1998 r., K 41/97, OTK 1998/7, poz. 117).

W ujęciu podmiotowym nacisk kładzie się na instytucje, którym powierza się sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, a więc na sądy. Wymierzaniem sprawiedliwości nie może być taka sprawa, która nie byłaby rozpatrzona przez sąd (P. Wiliński, P. Karlik, *Komentarz do art. 175 [w:] Konstytucja RP*, t. 2, red. M. Safjan, L. Bosek, s. 977). W tym rozumieniu wymiaru sprawiedliwości na plan pierwszy wysuwa się problematyka niezawisłości sędziowskiej: „Wymiar sprawiedliwości może być jedynie wtedy sprawowany, jeżeli jego koniecznym komponentem pozostaje niezawisłość sędziowska. Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości nie jest bowiem definiowane jedynie poprzez zakres merytoryczny funkcji orzeczniczych, ale przede wszystkim poprzez rodzaj, charakter gwarancji towarzyszących tym funkcjom, które zawierają się w niezależności sędziowskiej, a więc m.in. w braku wszelkiej hierarchicznej podległości służbowej i nieusuwalności”

(wyrok TK z 12.12.2001 r., SK 26/01, OTK 2001/8, poz. 258). Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest szczególne ukształtowanie stanu spoczynku, które gwarantuje sędziemu odpowiednie zabezpieczenie, a jednocześnie utrzymuje w mocy wiele obowiązków nałożonych na sędziów. Problematyka niezawisłości sędziowskiej była także przedmiotem analizy w wyroku TSUE z 19.11.2019 r. Trybunał omawiał to zagadnienie poprzez kategorię niezawisłego i bezstronnego sądu. Uznał, że organ nie może być uznany za niezawisły i bezstronny sąd, „gdy obiektywne okoliczności w jakich został utworzony dany organ, oraz jego cechy, a także sposób, w jaki zostali powołani jego członkowie, mogą wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych, w szczególności od bezpośrednich lub pośrednich wpływów władzy ustawodawczej i wykonawczej, oraz jego neutralności względem ścierających się przed nim interesów, i prowadzić w ten sposób do braku przejawiania przez ten organ oznak niezawisłości lub bezstronności, co mogłoby podważyć zaufanie, jakie sądownictwo powinno budzić w jednostkach w społeczeństwie demokratycznym” (zob. uwagi do art. 26; por. też uchwały SN: z 8.01.2020 r., I NOZP 3/19, OSNKN 2020/2, poz. 10 i z 23.01.2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020/2, poz. 7).

Ustawodawca zdecydował się przekazać problematykę badania braku niezależności sądu lub niezawisłości sędziego do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

W trzecim ujęciu, mieszanym, przez wymiar sprawiedliwości rozumie się wyrokowanie „w sprawach cywilnych (i pokrewnych), karnych i administracyjnych poprzez podejmowanie konkretnych decyzji władczych o prawach i obowiązkach podmiotów indywidualnych, na podstawie norm generalnych i abstrakcyjnych, zgodnie z odpowiednimi przepisami proceduralnymi i normami kompetencji (właściwości) decyzyjnej” (P. Winczorek, *Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku*, Warszawa 2008, s. 228). Zbliżoną definicję proponuje B. Stępień-Załużka: „wymiar sprawiedliwości to jedna z kluczowych i najbardziej zmiennych funkcji państwa. Polega

ona na rozstrzyganiu konfliktów co do prawa w ramach konkretnych stanów faktycznych przez konstytucyjnie upoważnione do tego organy – niezawisłe sądy, takie jak Sąd Najwyższy, sądy powszechne, administracyjne oraz wojskowe” (B. Stępień-Załucka, *Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez Sąd Najwyższy w Polsce*, Warszawa 2016, s. 12).

6. W przypadku Sądu Najwyższego sprawowanie wymiaru sprawiedliwości jest w ustawie doprecyzowane i rozumiane jako zapewnianie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa, a także praworządności i sprawiedliwości społecznej. Z tego ujęcia wyłania się szczególnie rola Sądu Najwyższego, którego podstawowym zadaniem nie jest rozstrzyganie sporów, ale raczej weryfikowanie poprawności zapadłych wcześniej rozstrzygnięć z perspektywy najważniejszych wartości, które powinny towarzyszyć i wyznaczać kierunki każdego postępowania. W tych kompetencjach Sądu Najwyższego realizuje się też art. 183 ust. 1 Konstytucji RP, według którego Sąd Najwyższy sprawuje nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania. Sąd Najwyższy wskazuje, że: „Nadzór nad orzecznictwem sądów powszechnych realizowany przez Sąd Najwyższy (...) ma charakter nadzoru judykacyjnego. Sąd Najwyższy sprawuje go przez rozpoznawanie skarg kasacyjnych i innych środków odwoławczych, a nie poprzez stosowanie środków administracyjnych, jakim jest objęcie sprawy nadzorem” (postanowienie SN z 13.11.2009 r., III SPP 24/09, LEX nr 560870; por. P. Wiliński, P. Karlik, *Komentarz do art. 183 [w:] Konstytucja RP*, t. 2, red. M. Safjan, L. Bosek, s. 1079). Na gruncie ustawy z 8.12.2017 r. do środków pozwalających na sprawowanie przez Sąd Najwyższy nadzoru judykacyjnego dołączono skargę nadzwyczajną.

2.2. Zapewnianie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa

7. Należy zauważyć, że ustawodawca powierza Sądowi Najwyższemu dwie grupy instrumentów mających na celu zapewnianie jednolitości orzecznictwa, tj. środki odwoławcze oraz podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne. Środki odwoławcze, w tym przede

wszystkim kasacja i skarga kasacyjna, znajdują zastosowanie w sprawach indywidualnych. Uchwały rozstrzygające zagadnienia prawne mogą powstać na gruncie konkretnej sprawy (art. 82 ustawy o SN), a mogą też być skutkiem rozpatrzenia przez Sąd Najwyższy wniosku o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego (art. 83). Wskazuje się, że największe znaczenie dla zapewnienia jednolitości orzecznictwa ma rozpatrywanie środków odwoławczych (B. Szmulik, *Pozycja ustrojowa Sądu Najwyższego w Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2008, s. 283; por. też W. Sanetra, *Rola i obowiązki polskiego Sądu Najwyższego w regulowaniu i administrowaniu władzą sądowniczą*, PS 2004/3, s. 5–6). Istotną rolę odgrywa także działalność uchwałodawcza, ponieważ – jak zauważa sam Sąd Najwyższy – wpływa ona na ujednolicanie orzecznictwa sądów powszechnych, rozwój prawa oraz kształtowanie świadomości prawnej społeczeństwa (*Informacja o działalności Sądu Najwyższego w roku 2016*, s. 226, dostępna na stronach internetowych Sądu Najwyższego).

Kompetencja polegająca na zapewnianiu zgodności z prawem orzecznictwa nie powinna budzić większych wątpliwości. Każdy sąd orzeka na podstawie prawa, a więc w sposób zgodny z prawem powszechnie obowiązującym, rozumianym przez pryzmat systemu źródeł prawa ukształtowanego przez Konstytucję RP. Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wskazuje, że zapewnianie zgodności orzecznictwa z prawem odbywa się poprzez dokonywanie oceny prawidłowości wykładni i stosowania prawa przez sądy powszechne (postanowienie SN z 23.09.2010 r., III CSK 288/08, LEX nr 970081).

8. Nie wystarczy jednak, zwłaszcza z perspektywy zasady bezpieczeństwa prawnego i wynikającego z niej postulatu pewności prawa, żeby orzecznictwo było zgodne z prawem. Do tego należy także dodać standard jednolitości, który pozwala przewidzieć, po uwzględnieniu brzmienia przepisów, ich utrwalonej wykładni oraz dotychczasowej praktyki, jaki może być wynik określonego postępowania. Akceptowalne mogą być tylko niewielkie różnice, które nie przekraczają dopuszczalnego poziomu, przede wszystkim prowadzącego do ewidentnych sprzeczności między rozstrzygnięciami wydawanymi w podobnych sprawach

w różnych sądach (B. Szmulik, *Pozycja ustrojowa...*, s. 284). Doktryna prawa podkreśla dużą wartość utrwalonego orzecznictwa, albowiem stanowi ono dodatkową podpowiedź dla sądu stojącego przed koniecznością rozstrzygnięcia sprawy (W. Sanetra, *O roli Sądu Najwyższego w zapewnianiu zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa Sądowego*, PS 2006/9, s. 18). W konsekwencji prowadzi to do utrwalenia się określonego brzmienia normy interpretowanego z przepisu lub zespołu przepisów.

Jednolitość orzecznictwa jest, obok legalności, praworządności, obiektywności oraz pewności, jedną z ważniejszych wartości wewnętrznych prawa. Jest ona zresztą oznaką pewności prawa, przejawiającą się w rozstrzygnięciach wydawanych na podstawie norm prawnych (L. Leszczyński, *Jednolitość orzecznictwa jako wartość stosowania prawa* [w:] *Jednolitość orzecznictwa. Standard – instrumenty – praktyka*, red. M. Grochowski, M. Raczkowski, S. Żółtek, Warszawa 2015, s. 10). Jak zauważył Sąd Najwyższy: „Postulat jednolitości orzecznictwa sądowego niewątpliwie eksponuje pewność sądowego stosowania prawa” (uchwała pełnego składu SN z 5.05.1992 r., KwPr 5/92, OSNKW 1993/1–2, poz. 1). Jednolitość orzecznictwa może być uznana za wartość instrumentalną, służącą do osiągnięcia innego celu, jakim jest sprawiedliwość orzecznictwa (M. Zieliński, *Jednolitość wykładni prawa* [w:] *Jednolitość orzecznictwa w sprawach karnych*, red. S. Waltoś, Kraków 1998, s. 50).

Warto jednak zauważyć, że jednolitość orzecznictwa nie jest kwalifikowana jako przedmiot prawa przysługującego obywatelowi. Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, iż zasada pewności prawnej oraz ochrony uprawnionego zaufania społeczeństwa do wymiaru sprawiedliwości nie daje prawa do spójności orzecznictwa sądów krajowych. Jednocześnie Trybunał zauważył, że stan niejednolitości prawa nie powinien trwać zbyt długo (orzeczenie ETPC z 11.04.2019 r. w sprawie Mariyka Popova i Asen Popov p. Bułgarii, 11260/10. Zob. też K. Warecka, *Rozbieżność w orzecznictwie sądów krajowych nie naruszyła prawa do rzetelnego procesu. Omówienie wyroku ETPC z dnia 11 kwietnia 2019 r., 11260/10, LEX/el. 2019*).

9. Obok troski o jednolitość orzecznictwa sądów powszechnych i sądów wojskowych Sąd Najwyższy powinien także zabiegać o jednolitość własnego orzecznictwa, która niewątpliwie przekładałaby się na poprawę tego standardu w orzecznictwie innych sądów (B. Szmulik, *Pozycja ustrojowa...*, s. 285). Służyć temu mają takie postanowienia ustawy, jak chociażby nadające uchwałom moc zasad prawnych (art. 87) i specjalna procedura odstąpienia od zasady prawnej (art. 88). Jednocześnie wciąż nie sposób nie zgodzić się z R.A. Stefańskim, że jednolitość orzecznictwa jest postulatem, a nie realnym bytem (R.A. Stefański, *Instytucja pytań prawnych do Sądu Najwyższego w sprawach karnych*, Warszawa 2001, s. 136). Słusznie zauważa R.A. Stefański, że rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego mogą prowadzić do dezorientacji sądów powszechnych i sądów wojskowych (R.A. Stefański, *Instytucja pytań prawnych do Sądu Najwyższego w sprawach karnych*, s. 141). Wydaje się także, że jednolitość orzecznictwa jest jedną z istotnych wartości wymiaru sprawiedliwości, ale nie najważniejszą. Na plan pierwszy wysunąć należy przede wszystkim prawidłowość orzeczenia.

W tym kontekście w literaturze podnosi się także problem dotyczący możliwości sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne wtedy, gdy te uchwały mają charakter abstrakcyjny i nie są podejmowane na gruncie konkretnego stanu faktycznego. Bez wątpienia przyczyniają się one do zapewnienia jednolitości orzecznictwa, ale odbiegają od przesłanek definicji wymiaru sprawiedliwości wskazujących, że polega on na podejmowaniu konkretnych decyzji władczych o prawach i obowiązkach podmiotów indywidualnych, na podstawie norm generalnych i abstrakcyjnych (I. Rzucidło-Grochowska wskazuje, że uchwały są podstawowym narzędziem zapewniania jednolitości orzecznictwa: I. Rzucidło-Grochowska, *Uzasadnienie orzeczenia sądowego w świetle jednolitości orzecznictwa. Zarys problematyki* [w:] *Jednolitość orzecznictwa. Standard...*, s. 63–64). Uchwały Sądu Najwyższego, zwłaszcza te formułowane bez związku z konkretną sprawą, powinny być dobrze uzasadnione. W uzasadnieniu należy nie tylko wskazać motywy towarzyszące takiemu rozstrzygnięciu problemu, lecz także opisać przewidywane skutki uchwały oraz rozstrzygnąć skutki relacji nowej uchwały do regulacji

prawa stanowionego oraz innych rozstrzygnięć sądowych, w tym także uchwał (I. Rzucidło-Grochowska, *Uzasadnienie orzeczenia sądowego w świetle jednolitości orzecznictwa. Zarys problematyki* [w:] *Jednolitość orzecznictwa. Standard...*, s. 65. Por. też A. Kabat, *Rola Naczelnego Sądu Administracyjnego w kształtowaniu jednolitego orzecznictwa sądów administracyjnych*, „Zeszyty Naczelnego Sądu Administracyjnego” 2010/5–6, s. 185 i n.). W literaturze wskazuje się, że uchwały, obok zapewniania jednolitości orzecznictwa w wymiarze treściowym, służą także zapewnianiu „jedności metodologicznej” poprzez wskazywanie sposobów dochodzenia do określonego rozstrzygnięcia oraz wartości i założeń teoretycznych (M. Grochowski, *Uchwały Sądu Najwyższego a jednolitość orzecznictwa. Droga do autopojetyczności systemu prawa?* [w:] *Jednolitość orzecznictwa. Standard...*, s. 92).

Zachowanie przez Sąd Najwyższy wstrzemięźliwości w podejmowaniu uchwał abstrakcyjnych jest o tyle ważne, że nadmierna swoboda w tym zakresie może prowadzić do wejścia w rolę przynależną władzy ustawodawczej. Działalność polegająca na przyjmowaniu tego rodzaju uchwał może przybrać charakter prawotwórczy, co – zgodnie z przyjętym w Konstytucji RP podziałem władzy – nie powinno jednak dotyczyć judykatów, będących z istoty aktami stosowania prawa, nie zaś jego stanowienia. Przykładem rozstrzygnięcia będącego przedmiotem analizy i krytyki z tej właśnie perspektywy jest uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23.01.2020 r. (BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020/2, poz. 7). Trybunał Konstytucyjny, oceniając tę uchwałę, zakwalifikował ją jako akt prawa wewnętrznego (wyrok TK z 20.04.2020 r., U 2/20). Co więcej, jak się wydaje, Trybunał założył, że taki charakter mogą mieć lub nawet mają także inne uchwały Sądu Najwyższego, którym przydano moc zasady prawnej. Podstawą do takiego wnioskowania było stwierdzenie, że zasady prawne wiążą wszystkie składy orzekające Sąd Najwyższego, a więc w ich naturze leży generalność i abstrakcyjność. Ponadto nie dochodzi do ich skonsumowania po jednorazowym zastosowaniu. W konsekwencji Trybunał Konstytucyjny wywiódł dla siebie kompetencję do kontrolowania zgodności tych uchwał z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami.

Uchwały Sądu Najwyższego bywają traktowane przez sądy powszechne w sposób zbliżony do źródeł prawa. Sąd Apelacyjny w Warszawie w jednym ze swoich wyroków (z 13.09.2019 r., V ACa 167/19, LEX nr 2726859) uznał, że zignorowanie przez sąd orzekający uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego stanowiłoby kwalifikowane naruszenie prawa. Sąd stwierdził, że: „Skoro wyrażony został [pogląd dotyczący problemu będącego przedmiotem rozstrzygnięcia – dop. aut.] w dwóch kolejnych uchwałach 7 sędziów Sądu Najwyższego, to tym bardziej Sąd Apelacyjny nie znajduje podstaw do zastosowania wykładni z nim sprzecznej”.

Formuła zastosowana w art. 1 pkt 1 jest powtórzeniem formuły, która wpisała się już w ustrój Sądu Najwyższego, ponieważ w podobnym brzmieniu obowiązywała także na podstawie ustawy z 2002 r. Aktualność wciąż zachowują tezy wskazujące na pewne niekonsekwencje dotyczące określeń, którymi ustawodawca posługuje się w art. 1 ustawy o SN (B. Szmulik, *Pozycja ustrojowa...*, s. 286–287; W. Sanetra, *O roli Sądu Najwyższego...*, s. 6).

10. Jednolitość orzecznictwa nie jest wartością absolutną, zwłaszcza w konfrontacji z prawidłowością orzecznictwa: „Jednolitość odwołuje się do kryteriów sformalizowanych, porównywalnych do jakiegoś wzorca, natomiast poprawność nawiązuje do ocen, wśród których treść normy prawnej może być jednym z kilku możliwych kryteriów oceny. Można sobie wyobrazić orzecznictwo jednolite, lecz nieprawidłowe, jeżeli np. szczególnymi środkami nadzoru zapewni się jednolitość, lecz nieprawidłową wykładnię prawa. Może być także odwrotnie, gdy właśnie orzecznictwo niejednolite zapewni proporcjonalnie większy stopień prawidłowości, zwłaszcza gdy odstępstwa od jednolitych standardów orzecznictwa stanowią zapowiedź zmian generalnej linii judykatury w kierunku bardziej odpowiadającym kryterium prawidłowości” (uchwała pełnego składu SN z 5.05.1992 r., KwPr 5/92, OSNKW 1993/1–2, poz. 1. Podobnie interpretuje ten pogląd Sąd Najwyższego L. Leszczyński, *Jednolitość orzecznictwa jako wartość stosowania prawa* [w:] *Jednolitość orzecznictwa. Standard...*, s. 12). Pierwszeństwo wobec jednolitości, w przekonaniu Sądu Najwyższe-

go, ma zasada sprawiedliwości: „Przyjmując, że naczelnym zadaniem Sądu Najwyższego jest sprawowanie sprawiedliwości w sposób i w ramach określonych przez normy kompetencyjne, należy odrzucić te wszystkie sformalizowane metody, mające zapewnić jednolitość orzecznictwa, które pozostają w sprzeczności z wymaganiami sprawiedliwego orzekania, a w szczególności z zasadą niezawisłości sędziowskiej, prawem o nie skrepowanej instytucjonalnie interpretacji przepisów prawnych i stosowania ich odpowiednio do okoliczności konkretnej sprawy” (uchwała pełnego składu SN z 5.05.1992 r., KwPr 5/92, OSNKW 1993/1–2, poz. 1).

W związku z zadaniami Sądu Najwyższego, do których należy zapewnianie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa, można stwierdzić, że sąd ten zasadniczo nie zajmuje się prowadzeniem ustaleń faktycznych. Pewnym wyjątkiem jest nowa instytucja skargi nadzwyczajnej, która ma na celu, obok zapewniania zgodności orzecznictwa z zasadą demokratycznego państwa prawnego, także uwzględnienie zasady sprawiedliwości społecznej, która ma być urzeczywistniana przez demokratyczne państwo prawne. Takie ujęcie powoduje, że ustawodawca może dopuszczać prowadzenie przez Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych wtedy, kiedy wymaga tego osiągnięcie standardu wyznaczonego przez te zasady.

2.3. Kontrola nadzwyczajna prawomocnych orzeczeń sądowych

- 11.** Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez Sąd Najwyższy polega także na kontroli nadzwyczajnej prawomocnych orzeczeń sądowych w celu zapewnienia ich zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej przez rozpoznawanie skarg nadzwyczajnych. Ustawodawca w ten sposób nawiązuje do brzmienia art. 2 Konstytucji RP. W uzasadnieniu do projektu ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (VIII kadencja, druk sejm. nr 2480) wskazano, że przesłanki pozwalające na skorzystanie ze skargi nadzwyczajnej „zostają doprecyzowane w taki sposób,

by przepis ten w szerszym niż dotąd stopniu zawierał treść normatywną wywodzącą się bezpośrednio z Konstytucji RP – z której wynika sama istota wprowadzenia tego środka do polskiego prawa”. Dalej zauważono, że do wniesienia skargi nadzwyczajnej konieczne jest zaistnienie dodatkowego, wstępnego warunku, realizującego naczelną zasadę ustroju Rzeczypospolitej Polskiej wywodzącą się z art. 2 Konstytucji RP. W końcu autorzy projektu wskazali także, że wniesienie skargi nadzwyczajnej ma być możliwe tylko wtedy, „gdy będzie to absolutnie niezbędne z punktu widzenia zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej”. Oznacza to, że wykładnia art. 1 pkt 1 lit. b oraz art. 89 § 1 ustawy o SN powinna być prowadzona z wykorzystaniem dorobku orzeczniczego oraz naukowego powstałego na gruncie art. 2 Konstytucji RP.

Nie oznacza to jednak, że Sąd Najwyższy został wyposażony w uprawnienia analogiczne do uprawnień Trybunału Konstytucyjnego, polegające na kontrolowaniu zgodności aktów normatywnych z Konstytucją RP. W art. 1 pkt 1 lit. b wyraźnie wskazuje się, że kompetencją sądu jest kontrola prawomocnych orzeczeń sądowych, a więc to rozstrzygnięcia w sprawach indywidualnych, nie zaś abstrakcyjne i generalne akty prawne, mają być przedmiotem kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy, w perspektywie zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Jednocześnie jednak należy zauważyć, że uwzględnienie tej zasady w postępowaniu w sprawie skargi nadzwyczajnej może mieć miejsce także w ramach prowadzenia przez sądy wykładni prokonstytucyjnej prawa. Oznacza to, że interpretacja zasady demokratycznego państwa prawnego prowadzona na potrzeby ustawy o SN nie powinna ograniczać się tylko do aspektów dotyczących orzecznictwa, ale wskazywać także na te dyrektywy dotyczące stanowienia prawa, które mogą być uwzględnione w ramach wykładni norm prawnych.

Więcej na temat przesłanek skargi nadzwyczajnej – zob. komentarz do art. 89.

3. Rozpatrywanie spraw dyscyplinarnych

12. Postępowanie dyscyplinarne było jednym z bardziej istotnych zagadnień towarzyszących procesowi legislacyjnemu poprzedzającemu uchwalenie ustawy z 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym. W świetle uzasadnienia dołączonego do projektu ustawy można także przyjąć, że była to problematyka, która w poważnym zakresie wpłynęła na kształt ostatecznych rozwiązań przedłożonych w projekcie przygotowanym przez Prezydenta RP. W uzasadnieniu wskazano bowiem, że jedną z grup rozwiązań nowatorskich wprowadzanych przez projekt są rozwiązania mające zwiększać efektywność postępowań dyscyplinarnych wobec sędziów i przedstawicieli innych zawodów prawniczych, a także poddanie ich ocenie osób nie pochodzących z tego środowiska zawodowego. Wagę rozpatrywania przez Sąd Najwyższy postępowań dyscyplinarnych zwiększa także to, że zostały one, inaczej niż na gruncie ustawy obowiązującej poprzednio, wskazane wprost w art. 1, a więc przepisie definiującym zadania Sądu Najwyższego. Z perspektywy konstytucyjnej rozpatrywanie spraw dyscyplinarnych należy zaliczyć do zakresu art. 183 ust. 2 Konstytucji RP, w którym stanowi się, że Sąd Najwyższy, poza wykonywaniem nadzoru nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania, może także wykonywać inne czynności określone w Konstytucji i ustawach.
13. Problematyce postępowań dyscyplinarnych poświęcono istotną część ustawy. Znaczenie tej problematyki przejawia się przede wszystkim w:
- 1) utworzeniu Izby Dyscyplinarnej o stosunkowo dużej samodzielności w strukturze Sądu Najwyższego;
 - 2) wprowadzeniu ławników Sądu Najwyższego do składów orzekających w postępowaniach dyscyplinarnych prowadzonych przed Sądem Najwyższym;
 - 3) przekazaniu Sądowi Najwyższemu kompetencji do orzekania w postępowaniach dyscyplinarnych prokuratorów jako sądowi drugiej instancji;
 - 4) zmianach w procedurze kierującej postępowaniem dyscyplinarnym przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy w zakresie postępowań dyscyplinarnych jest właściwy przede wszystkim w sprawach dyscyplinarnych sędziów Sądu Najwyższego. W pozostałym zakresie Sąd Najwyższy jest właściwy w postępowaniach dyscyplinarnych prowadzonych na podstawie następujących ustaw:

- 1) ustawy z 26.05.1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2020 r. poz. 1651 ze zm.) – w zakresie rozpatrywania kasacji od orzeczeń wydanych przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny samorządu adwokackiego w drugiej instancji;
- 2) ustawy z 6.07.1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 75 ze zm.) – w zakresie rozpatrywania kasacji od orzeczeń wydanych przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny samorządu radcowskiego w drugiej instancji;
- 3) ustawy z 21.12.1990 r. o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1140) – w zakresie rozpatrywania kasacji od prawomocnego orzeczenia wydanego przez Krajowy Sąd Lekarsko-Weterynaryjny w drugiej instancji, kończącego postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- 4) ustawy z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1192 ze zm.) – w zakresie rozpatrywania kasacji od orzeczeń wydanych przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny samorządu notariuszy w drugiej instancji;
- 5) ustawy z 19.04.1991 r. o izbach aptekarskich (Dz.U. z 2019 r. poz. 1419) – w zakresie rozpatrywania kasacji od prawomocnego orzeczenia wydanego przez Naczelny Sąd Aptekarski w drugiej instancji, kończącego postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- 6) ustawy z 21.08.1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1754) – w pierwszej instancji w sprawach przewinień dyscyplinarnych sędziów wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, umyślnych przestępstw skarbowych lub sprawach, w których Sąd Najwyższy zwrócił się z wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej wraz z wytknięciem uchybienia oraz w drugiej instancji w sprawach dyscyplinarnych;

- 7) ustawy z 18.12.1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2019 r. poz. 1882 ze zm.) – w sprawach dyscyplinarnych – w pierwszej instancji w sprawach przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego lub umyślnych przestępstw skarbowych lub w sprawach, w których wniosek złożył Sąd Najwyższy, oraz w drugiej instancji;
- 8) ustawy z 11.04.2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1861 ze zm.) – w zakresie rozpatrywania kasacji od orzeczenia wydanego przez Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny samorządu rzeczników patentowych;
- 9) ustawy z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 365 ze zm.) – w pierwszej instancji w sprawach przewinień dyscyplinarnych sędziów wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, umyślnych przestępstw skarbowych lub sprawach, w których Sąd Najwyższy zwrócił się z wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej wraz z wytknięciem uchybienia oraz w drugiej instancji w sprawach dyscyplinarnych;
- 10) ustawy z 27.07.2001 r. o diagnostyce laboratoryjnej (Dz.U. z 2019 r. poz. 849 ze zm.) – w zakresie rozpatrywania kasacji od prawomocnego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego samorządu diagnostów laboratoryjnych kończącego postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej;
- 11) ustawy z 2.12.2009 r. o izbach lekarskich (Dz.U. z 2019 r. poz. 965 ze zm.) – w zakresie rozpatrywania kasacji od prawomocnego orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego, kończącego postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy;
- 12) ustawy z 1.07.2011 r. o samorządzie pielęgniarów i położnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 916) – w zakresie rozpatrywania kasacji od prawomocnego orzeczenia Naczelnego Sądu samorządu zawodowego pielęgniarów i położnych, wydanego w drugiej instancji, kończącego postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- 13) ustawy z 28.01.2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2019 r. poz. 740 ze zm.) – w pierwszej instancji w sprawach przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych prze-

- stępstw ściganych z oskarżenia publicznego lub umyślnych przestępstw skarbowych lub w sprawach, w których wniosek złożył Sąd Najwyższy oraz w drugiej instancji w sprawach dyscyplinarnych;
- 14) ustawy z 25.09.2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz.U. z 2019 r. poz. 952 ze zm.) – w zakresie rozpatrywania kasacji od prawomocnego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego samorządu zawodowego fizjoterapeutów kończącego postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej.

4. Wybory oraz referendum

14. Zgodnie z art. 1 pkt 3 ustawy o SN Sąd Najwyższy jest powołany do rozpoznawania protestów wyborczych oraz stwierdzania ważności wyborów do Sejmu i Senatu, wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz rozpoznawania protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego oraz stwierdzania ważności referendum. Jest to kompetencja tradycyjnie już przypisana Sądowi Najwyższemu. Szczegółowe zasady realizacji tego zadania uregulowane są w ustawach szczególnych. Właściwość Sądu Najwyższego w zakresie spraw związanych z rozstrzygniem o ważności wyborów oraz referendów nie mieści się w zakresie, w którym Konstytucja RP powierza Sądowi Najwyższemu nadzór judykacyjny nad orzecznictwem sądów. Ogólnych podstaw dla tych kompetencji należy zatem upatrywać w art. 183 ust. 2 Konstytucji RP. Jak już wskazano, kompetencje te nie mieszczą się w zakresie nadzoru judykacyjnego, niemniej wciąż są one czynnościami o charakterze sądowym (P. Wiliński, P. Karlik, *Komentarz do art. 183 [w:] Konstytucja RP*, t. 2, red. M. Safjan, L. Bosek, s. 1081–1082). Właściwość Sądu Najwyższego w tym obszarze ma też swoje podstawy bezpośrednio w Konstytucji RP: stwierdzanie ważności wyborów do Sejmu i Senatu oraz rozpoznawanie protestów wyborczych (art. 101 Konstytucji RP), stwierdzanie ważności wyboru Prezydenta RP oraz rozpoznawanie protestów wyborczych (art. 129 ust. 1 Konstytucji RP), stwierdzanie ważności referendum ogólnokrajowego oraz referendum zatwierdzającego zmiany w Konstytucji RP (art. 125 ust. 4 Konstytucji RP).

15. Zgodnie z art. 241 w zw. z art. 258 k.wyb. protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. W proteście należy sformułować zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opierają się zarzuty.
16. O ważności wyborów rozstrzyga Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą oraz opinii wydanych w wyniku rozpoznania protestów. O właściwości w tym zakresie Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych przesądza art. 26 ustawy o SN.

Rozstrzygnięcie następuje w formie uchwały, nie później niż w 90. dniu po dniu wyborów, na posiedzeniu z udziałem Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej. W uchwale o nieważności wyborów lub nieważności wyboru posła Sąd Najwyższy stwierdza wygaśnięcie mandatów w zakresie unieważnienia oraz postanawia o przeprowadzeniu wyborów ponownych lub o podjęciu niektórych czynności wyborczych, wskazując czynność, od której należy ponowić postępowanie wyborcze. Uchwała Sądu Najwyższego dotycząca ważności wyborów przedstawiana jest niezwłocznie Prezydentowi Rzeczypospolitej, Marszałkowi Sejmu, Państwowej Komisji Wyborczej oraz jest ogłaszana w Dzienniku Ustaw RP.

Powyższe zasady, zgodnie z art. 338 k.wyb., stosuje się także w odniesieniu do wyborów do Parlamentu Europejskiego.

Zgodnie z art. 321 k.wyb. protest przeciwko wyborowi Prezydenta RP wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 14 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą. Protest rozpoznawany jest w postępowaniu nieprocesowym w składzie trzech sędziów. Kodeks wyborczy nie wskazuje właściwej izby Sądu Najwyższego, co oznacza, że ma być ona ustalana na podstawie właściwości izb określonej w ustawie.

Nie ma wątpliwości, że protesty wyborcze rozpoznają sędziowie orzekający w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

Podobnie jak w przypadku wyborów do Sejmu, Sąd Najwyższy rozstrzyga o ważności wyborów prezydenckich w składzie całej Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą oraz po rozpoznaniu protestów rozstrzyga o ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej. Uchwałę Sądu Najwyższego przedstawia się niezwłocznie Marszałkowi Sejmu, a także przesyła Państwowej Komisji Wyborczej oraz ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Problematykę ważności referendum reguluje ustawa z 14.03.2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 851 ze zm.). Protesty przeciwko ważności referendum rozpatruje Sąd Najwyższy. O ważności referendum rozstrzyga Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. Uchwałę o ważności referendum przedstawia się niezwłocznie Prezydentowi Rzeczypospolitej, Marszałkowi Sejmu, Marszałkowi Senatu i Prezesowi Rady Ministrów, ogłasza się w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej oraz przesyła Państwowej Komisji Wyborczej.

5. Opiniowanie projektów aktów normatywnych

17. Ustawodawca, korzystając z podstawy wypowiedzianej *expressis verbis* w art. 183 ust. 2 Konstytucji RP, powierzył Sądowi Najwyższemu kompetencję do opiniowania projektów ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego. Taka kompetencja była powierzona Sądowi Najwyższemu także na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy z 23.11.2002 r. o Sądzie Najwyższym, przy czym ukształtowana była ona znacznie szerzej, gdyż pozwalała Sądowi Najwyższemu na samodzielne podejmowanie decyzji o zakresie kompetencji opiniodawczej, poza ustawami i innymi aktami normatywnymi, na podstawie których orzekały i funkcjonowały sądy, gdyż te akty były przedmiotem obligatoryjnej opi-

nii Sądu Najwyższego. W ustawie z 8.12.2017 r. ustawodawca, w zakresie dotyczącym projektów ustaw innych niż będących podstawą orzekania i funkcjonowania sądów, powierza Sądowi Najwyższemu kompetencję do ich opiniowania, tylko jeżeli mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego.

Właściwość Sądu Najwyższego, co wynika z art. 1 ustawy o SN, określona została stosunkowo szeroko, powodując, że zakres projektów aktów normatywnych podlegających opinii Sądu Najwyższego także jest szeroki. Otóż będą to przedłożenia, poza dotyczącymi orzekania i funkcjonowania sądów, także dotyczące spraw dyscyplinarnych, spraw wyborczych, a także inne, w których Sąd Najwyższy jest właściwy na podstawie odrębnych ustaw.

18. Ustawodawca nie przewiduje żadnego trybu weryfikacji podstaw prawnych do wydania przez Sąd Najwyższy opinii do projektu aktu normatywnego. W konsekwencji, należy przyjąć, że Sąd Najwyższy poprzez swoje organy, w przypadku decyzji o wydaniu opinii podjętej niejako z urzędu, ma samodzielnie rozstrzygać o możliwości zaopiniowania danego projektu aktu normatywnego. Opinie Sądu Najwyższego pełnią funkcję jedynie doradczo-konsultacyjną, co powoduje, że wydanie opinii w sprawie wykraczającej poza zakres art. 1 pkt 4 ustawy o SN nie wywoła rażących konsekwencji. Sąd Najwyższy może również sporządzić opinię na wniosek innego organu, np. na wniosek Marszałka Sejmu skierowany do Sądu Najwyższego w trybie określonym w art. 34 ust. 3 Regulaminu Sejmu (M.P. z 2012 r. poz. 32 ze zm.) w zw. z art. 1 pkt 4 ustawy o SN. W takich przypadkach to organ wnioskujący o opinię dokonuje interpretacji właściwości Sądu Najwyższego w tym zakresie, przy czym nieuprawnione byłoby twierdzenie, że Sąd Najwyższy jest w jakikolwiek sposób związany takim wnioskiem.

6. Wykonywanie innych czynności określonych w ustawach

19. Ustawodawca w art. 1 w pkt 5 wskazuje, że ustawy mogą przyznawać Sądowi Najwyższemu jeszcze inne kompetencje niż te, o których stano-

wi ustawa z 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym. W ten sposób nawiązuje do normy konstytucyjnej wynikającej z art. 183 ust. 2 Konstytucji RP, określającej właściwość Sądu Najwyższego w sposób nieograniczający jej do nadzoru judykacyjnego nad orzecznictwem sądów, wskazującej jedynie, że czynności te zostaną określone w Konstytucji oraz w ustawach. Zgodzić się trzeba z P. Wilińskim i P. Karlikiem, że dodatkowe czynności powierzane Sądowi Najwyższemu nie powinny ograniczać sądu w wykonywaniu jego podstawowych funkcji określonych w art. 175 ust. 1 i art. 183 ust. 1 Konstytucji RP. Dodatkowe czynności powinny mieścić się także w zakresie czynności wyznaczanym przez istotę i funkcję konstytucyjną Sądu Najwyższego (P. Wiliński, P. Karlik, *Komentarz do art. 183 [w:] Konstytucja RP*, t. 2, red. M. Safjan, L. Bosek, s. 1082). Poza tymi kryteriami trudno jest wskazać inne przesłanki, którymi miałby kierować się ustawodawca, powierzając Sądowi Najwyższemu nowe kompetencje.

20. Tytułem przykładu można wskazać, że Sąd Najwyższy jest właściwy do różnych czynności w zakresie powoływania Krajowej Rady Sądownictwa, a także w sprawach dotyczących powoływania sędziów. Na przykład zgodnie z art. 11b ust. 6 ustawy z 12.05.2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2019 r. poz. 84 ze zm.) Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę na postanowienie Marszałka Sejmu o odmowie przyjęcia zgłoszenia kandydata na członka Krajowej Rady Sądownictwa. Zgodnie z art. 11b ust. 6 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa w zw. z art. 26 ustawy o SN skargę taką rozpatruje Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. W przypadku nierozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy w terminie 3 dni postępowanie przed Sądem Najwyższym umarza się z mocy prawa, a postanowienie Marszałka Sejmu odmawiające przyjęcia zgłoszenia jest wiążące.
21. Wiele czynności powierzono Sądowi Najwyższemu także na gruncie Kodeksu wyborczego, poza opisanym wyżej zadaniem związanym z rozpatrywaniem protestów wyborczych i stwierdzaniem ważności wyborów. Do czynności tych należy m.in.:
 - 1) rozpatrywanie skargi pełnomocnika finansowego komitetu wyborczego na odrzucenie sprawozdania finansowego komitetu przez

- Państwową Komisję Wyborczą – skarga ma być rozpatrywana przez siedmiu sędziów w postępowaniu nieprocesowym; zgodnie z art. 26 ustawy z 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym są to sędziowie orzekający w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych;
- 2) rozpatrywanie skargi pełnomocnika wyborczego na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej o odmowie przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego – skargę rozpatruje Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, w postępowaniu nieprocesowym;
 - 3) rozpatrywanie odwołania posła lub senatora od postanowienia odpowiednio Marszałka Sejmu lub Marszałka Senatu o wygaśnięciu mandatu posła lub senatora z przyczyn określonych odpowiednio w art. 247 § 1 pkt 2–7 lub w art. 279 § 1 pkt 2–7 k.wyb. – odwołanie na podstawie odpowiednio art. 250 § 2 lub art. 280 § 2 k.wyb. w zw. z art. 128 pkt 1 i art. 26 ustawy o SN ma rozpatrywać Sąd Najwyższy – Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych;
 - 4) rozpatrywanie skargi pełnomocnika wyborczego na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej o odmowie rejestracji kandydata w wyborach na urząd Prezydenta RP – Sąd Najwyższy rozpatruje skargę w składzie trzech sędziów orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych;
 - 5) rozpatrywanie odwołania posła do Parlamentu Europejskiego na postanowienie Marszałka Sejmu o utracie mandatu posła do Parlamentu Europejskiego z przyczyn określonych w art. 364 § 1 pkt 1–3 k.wyb. – odwołanie na podstawie art. 367 § 2 k.wyb. w zw. z art. 128 pkt 1 i art. 26 ustawy o SN ma rozpatrywać Sąd Najwyższy – Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

Art. 2. [Siedziba Sądu Najwyższego]**Sąd Najwyższy ma siedzibę w Warszawie.**

1. Ustawa z 8.12.2017 r., podobnie jak ustawa z 23.11.2002 r., na siedzibę Sądu Najwyższego wyznacza Warszawę. Sąd Najwyższy powinien wykonywać wszystkie czynności z zakresu swojej właściwości w Warszawie.

W tym kontekście zupełnie zrozumiałe staje się rozstrzygnięcie zawarte w art. 53 ustawy o SN, zgodnie z którym sędziemu Sądu Najwyższego stale zamieszkałemu poza Warszawą przysługuje bezpłatne zakwaterowanie w Warszawie oraz zwrot kosztów przejazdu i dodatek z tytułu rozłąki z rodziną. Świadczenia i należności te nie przysługują, gdy odległość od miejscowości, w której sędzia Sądu Najwyższego ma miejsce stałego zamieszkania, do Warszawy nie przekracza 60 km, chyba że Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, na wniosek sędziego Sądu Najwyższego uzna, że jest to uzasadnione ze względu na zakres obowiązków i warunki dojazdu. Podobne rozstrzygnięcie ustawodawca przewidział w stosunku do ławników Sądu Najwyższego, przy czym ławnicy, zgodnie z art. 69 ustawy o SN, otrzymują diety oraz zwrot kosztów przejazdu i noclegu według zasad ustalonych dla sędziów sądów powszechnych.

2. W kontekście problematyki siedziby Sądu Najwyższego warto zwrócić uwagę na brzmienie art. 60 ustawy z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2020 r. poz. 65 ze zm.), który w ust. 1 stanowi, że nieruchomościami wchodzącymi w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa przeznaczonymi na potrzeby Sądu Najwyższego gospodaruje minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, z zastrzeżeniem przepisu art. 43 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami, regulującego prawo do korzystania z nieruchomości oddanej w trwały zarząd. Sąd Najwyższy ma prawo do korzystania z nieruchomości oddanych mu w trwały zarząd, a w szczególności do:

- 1) korzystania z nieruchomości w celu prowadzenia działalności należącej do zakresu działania Sądu Najwyższego;
- 2) zabudowy, odbudowy, rozbudowy, przebudowy, remontu lub rozbioru obiektu budowlanego na nieruchomości, zgodnie z przepisami prawa budowlanego, za zgodą organu nadzorującego;
- 3) oddania nieruchomości lub jej części w najem, dzierżawę albo użyczenie na czas nie dłuższy niż czas, na który został ustanowiony trwały zarząd, z równoczesnym zawiadomieniem właściwego organu i organu nadzorującego, jeżeli umowa jest zawierana na czas oznaczony do 3 lat, albo za zgodą tych organów, jeżeli umowa jest

zawierana na czas oznaczony dłuższy niż 3 lata lub czas nieoznaczony, jednak na okres nie dłuższy niż czas, na który został ustanowiony trwały zarząd; zgoda jest wymagana również w przypadku, gdy po umowie zawartej na czas oznaczony strony zawierają kolejne umowy, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość.

Oddanie nieruchomości w trwały zarząd następuje nieodpłatnie w drodze decyzji ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa.

Art. 3. [Izby Sądu Najwyższego]

Sąd Najwyższy dzieli się na Izby:

- 1) Cywilną;**
- 2) Karną;**
- 3) Pracy i Ubezpieczeń Społecznych;**
- 4) Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych;**
- 5) Dyscyplinarną.**

1. W ustawie z 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym uregulowano podział Sądu Najwyższego na pięć Izb:
 - 1) Cywilną;
 - 2) Karną;
 - 3) Pracy i Ubezpieczeń Społecznych;
 - 4) Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych;
 - 5) Dyscyplinarną.
2. Podobnie jak na gruncie ustawy z 23.11.2002 r. o Sądzie Najwyższym również teraz aktualność zachowuje twierdzenie o wzajemnej autonomii każdej z izb w zakresie podziału rozpoznawanych w nich spraw. Jak zauważyła M. Zbrojewska: „każda z Izb sprawuje nadzór judykacyjny nad orzecznictwem wyłącznie w sprawach jej przypisanych i nie może wkraczać w dziedzinę zastrzeżoną dla innych Izb ani też nie może być przez którąś z nich zastępowana” (M. Zbrojewska, *Rola i stanowisko prawne Sądu Najwyższego w procesie karnym*, Warszawa 2013, s. 141).